

**KINNITATUD**

**Viljandi Jakobsoni Kooli direktori**

**13. november 2023 käskkirjaga nr 1-3/5**

## **ÕPILASE ARENGU TOETAMINE VILJANDI JAKOBSONI KOOLIS**

### **1. Üldpõhimõtted**

Tulenevalt õpilase individuaalsest vajadusest ja kooli võimalustest tagatakse õpilasele võimete kohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös.

Koolis korraldab tuge vajavate õpilaste õppe ja arengu toetamiseks vajalikku koostööd haridusliku erivajadusega õpilaste õppe koordineerija (edaspidi hevko).

**Hevko** toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, lapsevanemale ja direktorile ettepanekuid koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.

Õpilastele pakuvad vajadusel teenust Viljandi Tugikeskuse tugispetsialistid (eripedagoog, psühholoog ja sotsiaalpedagoog). <https://viljanditugikeskus.ee/>

**Eripedagoogi** töö eesmärgiks koolis on hariduslike erivajadustega õpilaste arengutaseme väljaselgitamine ja nende õpilaste õppe ning arengu toetamine. Eripedagoogi tööülesanneteks on eripedagoogilist abi vajavate õpilaste väljaselgitamine koostöös kooli tugisüsteemi spetsialistide ja õpetajatega; aineõpetajatele ja lapsevanematele tagasiside andmine õpilase arengu kohta ning vajadusel õpilaste, lapsevanemate ja kolleegide nõustamine koolis; vähemalt kord õppeaastas õpilasele rakendatud tugimeetme tulemuslikkuse hindamine (tulemuste dokumenteerimine õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil), muudatusettepanekute tegemine, vajadusel täiendavate uuringute või nõustamise soovitamise kooliväliste spetsialistide juures; õpiabirühma- või individuaaltundide ettevalmistamine ja läbiviimine õppeasutuses.

**Psühholoogi** töö eesmärk on laste, lastevanemate, õpetajate ja vajadusel kooli juhtkonna nõustamine, toetamine ja abistamine. Psühholoogi tööülesanneteks on õpilaste esialgne

hindamine õpiraskuste põhjuste välja selgitamiseks – testimine, intervjuerimine ja vaatlemine; erivajaduste väljaselgitamine; vajalike meetmete ja lahenduste väljatöötamine koostöös teiste spetsialistidega; õpilase toetamine vaimse tervise probleemide puhul; õpilaste toetamine erinevate murede ja suhteprobleemide korral; koolikiusamise ohvrite ja kiusajate nõustamine; õpilaste toetamine valikute ja otsuste tegemisel (kooli- ja kutsevalik).

**Sotsiaalpedagoogi** töö eesmärk on õpilaste sotsiaalsete oskuste õpetamine, parendamine, erinevate sotsiaalsete ja toimetulekuprobleemide ennetamine ning leevendamine. Sotsiaalpedagoogi tööülesanneteks on kohanemis-, käitumis- ja õpiprobleemidega tegelemine; koolikohustuse eiramise, kiusamise, vägivaldajuhtumite ning suhtekonfliktide lahendamine; sotsiaalsete oskuste õpetamine; koostöö lapsevanemate, psühholoogi, eripedagoogi, klassijuhatajate, aineõpetajate ning kooli juhtkonnaga laste abistamisel ja suunamisel; koostöö koolivälise nõustamismeeskonna-, lastekaitse-, sotsiaalhoolekande-, korraldus- ja tervishoiusüsteemiga; koostöö laste ja perede osakonna tugispetsialistidega.

Igal õpilasel ja lapsevanemal on õigus ja võimalus pöörduda kooli sotsiaalpedagoogi ja psühholoogi poole otse või hevko kaudu.

Kooli tugispetsialistid, hevko ja õppejuht moodustavad **kooli nõustamismeeskonna**, mis tegeleb abi vajavate õpilaste toetamise koordineerimise ja korraldamisega.

**Koolitervishoiutöötaja** teenust pakub Viljandi Tervisekeskus OÜ, kes tegeleb õpilaste tervise edendamise, haiguste ennetamise, tervise järelvalve ning esmaabi osutamisega ja eneseabi oskuste arendamisega. <https://tervisekeskused.ee/koolitervishoid/>

**Abiõpetaja** koostöös õpetajaga toetab õpilast igapäevaselt õppetundides või individuaalselt ning pikapäevarühmas.

## **2. Õpilasele vajaliku toe väljaselgitamine ja rakendamine**

### **2.1. I tasand- toetamine klassi tasandil**

- Õpiraskuse märkamine õpetaja poolt.
- Õppe individualiseerimine tunnis (individuaalsed õppematerjalid, temporühmad).
- Tunniväline lisatöö (konsultatsioon, pikapäevarühm).
- Aineõpetaja ja klassijuhataja töö lapse ja lapsevanematega (arenguestlus, probleemvestlus, nõustamine, kolmepoolsete kokkulepete sõlmimine).

### **Õppetöö individualiseerimine**

Kui õpilasel ilmneb mahajäämus õppetöös ja/või ajutised raskused õpitulemuste saavutamisel, siis kohandavad klassi- või aineõpetajad õpet lapse individuaalsest vajadusest ja võimetest lähtuvalt. Peamiselt kasutatakse järgmisi võtteid: täiendav tööjuhendite selgitamine; erineva raskusastmega ülesanded; kohandatud õppematerjalid; taju ja mälu toetavad abimaterjalid; tööde täitmise käigus täiendav juhendamine; tööde sooritamiseks lisaaja võimaldamine.

### **Aineõpetaja konsultatsioon**

Kõigil õpetajatel on vähemalt kord nädalas konsultatsiooni aeg, kus õpilasel on võimalik saada täiendavat õpetajapoolset lisajuhendamist õppekavas nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ja andekal õpilasel täiendavat individuaalset toetust ainealasteks üritusteks, võistlusteks, konkurssideks ja olümpiaadideks ettevalmistamisel.

### **Pikapäevarühm**

1.-4. klassi õpilastele pakutakse tuge ja järelvalvet õppetööst vaba aja sisustamisel, pedagoogilist juhendamist tunnis pooleli jäänud ülesannete lõpetamisel, koduste ülesannete täitmisel, pedagoogilist juhendamist ja suunamist huvialategevuses ning huvide arendamisel.

Lugemisoskuse arendamiseks ja õpilaste järeleaitamiseks lugemises toimub pikapäevarühma raames 1. kooliastme õpilastele vastavalt vajadusele individuaalne lugemine koos abiõpetajaga.

Pikapäevarühma tegevuses osalemist kasutatakse toetusmeetmena kooli nõustamismeeskonna soovitusel 2. kooliastme lõpuni.

## **Õpe temporühmades**

Eesmärgiga õpet enam individualiseerida toimuvad võõrkeelte, matemaatika ja eesti keele ning kirjanduse ja loodusainete tunnid klassiülestes temporühmades.

Alates 4. klassist moodustatakse temporühmad A-võõrkeeles, alates 5. klassist matemaatikas, eesti keeles ja kirjanduses, alates 7. klassist võimalusel B-võõrkeeles ja alates 8. klassist loodusainetes.

## **Arenguvestlus**

Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga koolis üks kord õppeaastas arenguvestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguvestlusel osalevad õpilane, tema vanem(ad) ja klassijuhataja. Arenguvestluste läbiviimise aluseks on “Viljandi Jakobsoni Kooli õpilaste arenguvestluste korraldamise tingimused ja kord”.

[https://vjk.vil.ee/sites/vjk.vil.ee/files/Dokumendid/Arenguvestluste\\_kord-11.pdf](https://vjk.vil.ee/sites/vjk.vil.ee/files/Dokumendid/Arenguvestluste_kord-11.pdf)

## **Probleemvestlus**

Klassijuhataja või tugispetsialistide ettepanekul õpilase toetamise eesmärgil toimuv vestlus, kus osaleb õpilane, tema vanem(ad) ja vastavalt vajadusele õpetaja(d), klassijuhataja, hevko, õppejuht, tugispetsialist(id). Probleemvestluse käigus otsitakse tekkinud probleemidele lahendusi ja sõlmitakse osapoolte vahel kokkulepe edasiseks tegevuseks.

## **Õpiabiplaan**

Õpiabiplaan koostatakse õpilasele, kellel on ühes või mitmes aines olulised õpitulemused hindamisperioodi lõpuks saavutamata. Õpiabiplaani eesmärk on ennetada õpilase õpiraskuste süvenemist, kujundada õpilase süsteemseid õpioskusi, tõsta õpilase õpimotivatsiooni ning tihendada kodu ja kooli vahelist koostööd. Õpiabiplaan sisaldab õpetajate konsultatsioonide, õpilase iseseisva õppimise ja järelevastamiste plaani koos oluliste teemade ja ajakavaga.

## **Täiendav õppetöö**

Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt poolaastahinnetest või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik” või „nõrk” või anda samaväärne sõnaline hinnang. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendav õppetöö

viiakse läbi pärast viimase õppeperioodi lõppu. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades selle tulemusi.

## **2.2. II tasand- toetamine kooli tasandil**

Kui esmatasandi toetusmeetmed pole tulemust andnud ja õpilasel ilmneb vajadus saada täiendavat tuge, teavitatakse sellest vanemat ning kool korraldab õpilase pedagoogilis-psühholoogilise hindamise.

- Täiendava toetamisvajaduse väljaselgitamine kooli tugispetsialistide ja õpetajate koostöös.
- Õpilasele individuaalse arengu jälgimise kaarti (IAJK) avamine.
- Vanema nõusolekul ja kooli nõustamismeeskonna otsusel õpilasele eripedagoogi, psühholoogi või sotsiaalpedagoogi toe või muu õpilase arengut toetava meetme pakkumine.
- Individuaalse õppekava koostamine ja rakendamine.
- Vajadusel koostöö kooliväliste spetsialistidega ja lisauuringute soovitamine.

### **Individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK)**

Pedagoogilis-psühholoogilise hindamise, testimise ja uuringute tulemused, samuti õpetajate tähelepanekud, tugispetsialistide ning koolivälise nõustamismeeskonna antud soovitused, rakendatud teenused ja tugi ning hinnang nende tulemuslikkuse kohta kantakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile. Individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmise eest vastutab koolis hevko. Vähemalt korra õppeaastas ja juhul, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppenud, hindab haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koostöös õpetajate ja tugispetsialistidega soovitatud toe rakendamise mõju ning teeb ettepanekud edasiseks tegevuseks.

### **Õpiabi**

Õpiabi eesmärk on toetada õpilase arengut võimaldamaks tal saavutada põhikooli riikliku õppekava nõuetele vastavaid õpitulemusi.

Õpiabitundides viiakse läbi järgmisi tegevusi: kinnistatakse ainealaseid teadmisi; arendatakse kognitiivseid oskusi; kujundatakse ja arendatakse eripedagoogiliste võtete abil õpioskusi ja õpivilumusi.

Õpiabi viiakse läbi kas rühmatunnina või individuaalselt. Õpilane võetakse õpiabirühma eripedagoogi, hevko ja/või koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel, lapsevanema nõusolekul ja kooli direktori otsusel.

### **Käitumise tugikava**

Õpilase käitumisprobleemide korral koostatakse talle käitumise tugikava, mis seisneb vestlustes õpilasega ning kokkulepete sõlmimises ja käitumislehtede täitmises õpilase enda ja õpetajate poolt eesmärgiga toetada positiivse käitumise kujunemist.

### **Individuaalne õppekava**

Kool võib teha õpilast õpetades muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. Kui muudatuste või kohandustega kaasneb nädalakoormuse või õppe intensiivsuse oluline kasv või kahanemine võrreldes kooli õppekavaga, koostatakse vanema nõusolekul õpilasele individuaalne õppekava.

### **Täiendav eesti keel muukeelsetele õpilastele**

Tugimeede on mõeldud muukeelsetele õpilastele omandamiseks eesti keele oskust. Tunnid toimuvad vanusele ja keeleoskusele sobivas õpperühmas. Ettepaneku õppe mahu ja perioodi kohta teeb kooli nõustamismeeskond ning kinnitab direktor.

### **2.3. III tasand - tõhustatud ja eritugi**

Kui II tasandi meetmed ei ole andnud tulemust, soovib hevko lapsevanemal pöörduda Innove õppenõustamiskeskusesse Rajaleidja.

Soovituse tõhustatud ja eritoe kohta teeb kooliväline nõustamismeeskond Rajaleidja.

- Koolivälise nõustamismeeskonna otsuse vaatamiseks ja rakendamiseks vanemalt kirjalikud nõusoleku võtmine.
- Õpe eriklassis kuni 12 õpilasega tõhustatud tuge ja kuni kuue õpilasega erituge saavate õpilaste puhul.
- Terviseseisundist tuleneva koduõppe rakendamine.
- Individuaalse õppekava koostamine ja rakendamine, millega vähendatakse ja asendatakse riiklikus õppekavas ettenähtud õpitulemusi ühes või mitmes aines, vabastatakse õpilane kohustusliku õppeaine õppimisest.
- Vajadusel täiendav koostöö lapsevanema ja Rajaleidja nõustamiskeskusega rakendatud meetmete muutmiseks või täiendamiseks.

**Tõhustatud tuge** rakendatakse õpilasele, kes oma püsiva õpiraskuse, psüühika- ja käitumishäire või muu tervises seisundi või puude tõttu vajab vähemalt üht järgmistest teenustest:

- 1) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset õppekava ühes, mitmes või kõikides ainetes;
- 2) pidevat tugispetsialistide teenust ja osaaajaga õpet individuaalselt või rühmas;
- 3) pidevat tugispetsialistide teenust ja individuaalset tuge klassis toimuva õppetöö ajal;
- 4) õpet eriklassis.

**Erituge** rakendatakse õpilasele, kes tulenevalt tema raskest ja püsivast psüühikahäirest, intellekti- või meelepuudest või liitpuudest vajab: 1) puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga; 2) osaaajaga õpet individuaalselt või rühmas või pidevat individuaalset tuge klassis või õpet eriklassis.

### **Individuaalne õppekava**

Individuaalset õppekava, kus nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, rakendab kool koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul.

### **Koduõpe**

Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema kirjalikul nõusolekul rakendab kool õpilasele tervises seisundist tulenevat koduõpet.

### **Õpe eriklassis**

Koolivälise nõustamismeeskonna otsuse ning lapsevanema nõusolekuga rakendatav tugimeede. Eriklassis viiakse tõhustatud tuge saavate õpilaste õppetööd läbi kuni 12 õpilasega ja erituge saavate õpilaste puhul kuni kuue õpilasega. Otsuse eriklasside avamise kohta teeb kool koostöös kooli pidajaga arvestades tuge vajavate õpilaste arvu ja hariduslike erivajaduste iseloomu. Vastavalt õpilase vajadustele ning kooli võimalustele võib eriklassi õpilane osades õppeainetes õppida koos tavaklassi õpilastega eesmärgiga integreerida õpilane oma põhiklassi juurde.

## **2.4. Õpilase arengu täiendav toetamine**

### **Andekate õpilaste toetamine**

Andekate laste arengu toetamiseks viiakse ellu järgmisi tegevusi: diferentseeritakse tööd tunnis ja soovitatakse erinevaid lisamaterjale; vajadusel koostatakse individuaalne õppekava;

suunatakse last erinevate tunniväliste tegevuste juurde (huviringid, huvikoolid, projektid); toetatakse erinevatel ainealastel üritustel osalemist; tunnustatakse kordaminekuid.

### **Huvitegevus koolis**

Huvitegevuses osalemine mõjutab positiivselt õpimotivatsiooni, suurendab grupivaimu ja aitab kaasa õpilaste ettevõtlikkuspädevuse kujunemisele. Klassijuhatajad ja tugispetsialistid toetavad õpilasi sobiva huvitegevuse leidmisel.

### **Tunnustamine**

Läbimõeldud tähelepanu osutamine kohusetundliku ja tulemusliku õppimise või tegevuse eest; õpilaste motivatsiooni hoidmine ja tõstmine; tagasiside andmine õpilastele väga heade tulemuste ja/või käitumise eest. Tunnustamisel lähtutakse kooli põhiväärtustest ja Õpilaste tunnustamise korras sätestatust.

### **Sotsiaalseid oskuseid arendavad programmid**

KIVA - tõenduspõhine kiusamise ennetamise ja vähendamise ning kiusamisjuhtumite lahendamise programm.

VEPA - käitumisoskuste õpetamise metoodika, mis aitab õppida sotsiaalseid, emotsionaalseid ja enesekohaseid oskusi. Universaalne ennetusprogramm, mis arendab õpilaste sotsiaalseid ja enesejuhtimise oskusi.

### **Vanema taotlusel koduõppe rakendamine**

Põhiharidust omandavat õpilast võib õpetada vanema taotlusel koduõppes. Õpilasele koduõppe rakendamiseks esitab vanem kooli direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis taotluse hiljemalt 20. augustiks, kui koduõpet soovitakse rakendada alates õppeaasta algusest, ning hiljemalt 20. detsembriks, kui koduõpet soovitakse rakendada alates II poolaasta algusest. Taotluses tuleb näidata vanema soovil koduõppele viimise põhjused ja andmed isiku kohta, kes hakkab last õpetama. Õpilasele vanema taotlusel koduõppe rakendamise otsuse teeb kooli õppenõukogu õppeaasta või poolaasta alguses. Koduõpet vanema soovil korraldab ja rahastab vanem.